

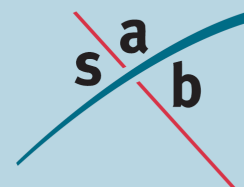
Flora- en faunaraapportage

't Koetsveld, Westmaas

Gemeente Binnenmaas

Datum: 24 oktober 2012

Projectnummer: 110585

INHOUD

1	Inleiding	3
1.1	Leeswijzer	3
1.2	Planomschrijving	4
1.3	Wettelijk kader	6
2	Quick scan flora en fauna	8
2.1	Onderzoeksmethode	8
2.2	Gebiedsbescherming	8
2.3	Soortenbescherming	9
2.4	Conclusie	12
3	Nader veldonderzoek flora en fauna	15
3.1	Inleiding	15
3.2	Onderzoeksmethode	15
3.3	Resultaat	16
3.4	Conclusie	16
3.5	Aanbevelingen	16
4	Mitigerende maatregelen / Ontheffingsaanvraag	18
5	Voortoets/ Oriënterende habitattoets	19

Bijlage 1: Literatuurlijst

Bijlage 2: Nader onderzoek vleermuizen, Huismus en Gierzwaluw

1 Inleiding

1.1 Leeswijzer

Bij alle ruimtelijke ingrepen moet rekening gehouden worden met de aanwezige natuurwaarden in en om het plangebied. Voordat ruimtelijke ingrepen mogen plaatsvinden, dient eerst een onderzoek uitgevoerd te worden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (*gebiedsbescherming*), de Flora- en faunawet (*soortenbescherming*) en eventuele andere betrokken natuurregeling. Uit dit onderzoek moet blijken of met de ingrepen negatieve effecten op beschermde gebieden en soorten zijn te verwachten en of daarvoor respectievelijk een vergunning of ontheffing noodzakelijk is. In deze flora- en faunarapportage worden de effecten op de aanwezige natuurwaarden besproken. De flora- en faunarapportage is opgebouwd uit de volgende hoofdstukken:

1. **Inleiding.** Beschrijving van beoogde plannen, ligging van plangebied, de gevolgen van de ingrepen voor de huidige situatie en het wettelijke kader.
2. **Quick scan flora en fauna.** Deze is gebaseerd op een eenmalige veldverkenning. In deze quick scan zijn op basis van een gebiedsanalyse (ruimtelijk ecologisch), de beschikbare verspreidingsgegevens van beschermde soorten en een eenmalige veldverkenning, uitspraken gedaan over de mogelijke aanwezigheid van beschermde planten en dieren in en in de directe omgeving van het plangebied. In de quick scan zijn uitspraken gedaan over de effecten van de plannen op nabijgelegen beschermde gebieden en op direct nabij het plangebied voorkomende (vaste rust- of verblijfplaatsen van) strikt beschermde flora en fauna. Hieruit volgt de conclusie of nader veldonderzoek naar strikt beschermde soorten noodzakelijk is en of een ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en faunawet aan de orde is.
3. **Nader veldonderzoek flora en fauna.** Beschrijving van het nader onderzoek, indien dit uitgevoerd is. Hierbij wordt ingegaan op de kwalificaties van de onderzoeker(s), de data waarop de veldbezoeken hebben plaatsgevonden, de methode van onderzoeken, specifieke ecologische kenmerken van de soort en uiteraard de resultaten.
4. **Mitigerende maatregelen.** Als uit de resultaten van het nader onderzoek blijkt dat het plangebied in gebruik is door strikt beschermde soorten, dan dienen maatregelen te voorkomen dat de ecologische functionaliteit van het plangebied vermindert. Als SAB het opstellen van deze maatregelen verzorgt, dan worden deze beschreven in dit hoofdstuk. Mocht het opstellen van maatregelen niet afdoende zijn en is een **ontheffingsaanvraag** ex artikel 75 van de Flora- en faunawet alsnog aan de orde, dan staat deze ook hier.
5. **Voortoets of Oriënterende Habitattoets.** Dit is alleen in het geval wanneer negatieve effecten te verwachten zijn op (instandhoudingsdoelstellingen van) beschermde natuurgebieden. Aan de hand van de Effectenindicator van het Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I) wordt een inschatting gemaakt van de mogelijk optredende effecten.

De onderzoeken in deze flora en faunaraapportage zijn uitgevoerd op basis van de momenteel geldende uitwerking en interpretatie van beleid en wetgeving (zie paragraaf 1.3). Bovendien zijn alle onderzoeken uitgevoerd volgens de door Gegevens autoriteit Natuur meest recent uitgegeven protocollen.

Gegevens flora en fauna

SAB streeft ernaar alle waarnemingen aan (bijzondere) soorten die verzameld worden tijdens flora- en faunaonderzoeken door te geven aan de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFD). De invoer van gegevens in de NDFD leidt tot een beter overzicht van het voorkomen van (beschermde) soorten en daarmee tot een betere bescherming van deze soorten.

1.2 Planomschrijving

In Westmaas (gemeente Binnenmaas, provincie Zuid-Holland) is de herontwikkeling van het gebied 't Koetsveld beoogd. Met de plannen worden gebouwen gesloopt en vindt nieuwbouw plaats. Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd, is toetsing aan de natuurregeling. Voorliggend flora en faunaonderzoek is opgesteld door SAB en geeft een eerste inzicht in de doorwerking van de natuurwetgeving op deze plek.

Afbeelding 1: Globale ligging plangebieden (luchtfoto: Google Earth, bewerking SAB)

Westmaas ligt ten zuiden van Barendrecht, ten oosten van Oud-Beijerland, ten westen van Dordrecht en noorden van het Hollandsch Diep. De directe omgeving van Westmaas wordt gekenmerkt door open agrarisch poldergebied met rivieren in het noorden (Oude Maas) en zuiden (Hollandsch Diep).

De plangebieden liggen in het westen van de kern van Westmaas, en omvatten de locaties 't Koetsveld en Koetsveldlaan 1a. Plangebied 1 wordt in het zuiden begrensd door de Beatrixlaan met aan de overkant woningen. In het westen grenst het plangebied aan enkele woonhuizen terwijl in het noorden de grens wordt gevormd door de Van Koetsveldlaan. In het oosten grenst het plangebied aan de Mastland met aan de overkant woningen. Plangebied 2 grenst in het noorden aan de Van Koetsveldlaan met aan de overkant woonhuizen. In het oosten, zuiden en westen grenst het plangebied aan woningen.

Plangebieden

In de huidige situatie bestaat plangebied 1 uit een scholencomplex met een fietsenstalling, kinderspeelplaats en enkele bijgebouwen. Het gehele terrein vertoont een intensief en gebruikt karakter. Groene elementen zijn aanwezig in de vorm van grasvelden, bomen en cultuurgroen. Plangebied 2 bestaat uit een houten barak met golfplaten dak welke dienst doet als peuterspeelzaal. Rondom de barak ligt deels gazon en deels verhard terrein. Ook dit terrein vertoont een intensief en gebruikt karakter.

Afbeelding 2: Impressie van de plangebieden. Goed onderhouden en intensief gebruikt plangebieden, met weinig ruimte voor beschermde soorten. De eerste 5 foto's tonen plangebied 1, de laatste foto (rechtsonder) toont plangebied 2 (Foto's: SAB, 2011).

Beoogde ontwikkelingen

Met de voorgenomen plannen wordt de huidige bebouwing in het plangebied gesloopt. Op de locatie aan de Koetsveldlaan worden vervolgens een basisschool, gymzaal, dorpshuis, peuterspeelzaal, supermarkt en woningen gerealiseerd. Aan de Koetsveldlaan 1a wordt de peuterspeelzaal gesloopt en worden enkele woningen gerealiseerd.

1.3 Wettelijk kader

Bescherming in het kader van de natuur wet- en regelgeving is op te delen in gebieds- en soortenbescherming. Bij gebiedsbescherming heeft men te maken met de Natuurbeschermingswet 1998 en de Ecologische Hoofdstructuur. Soortenbescherming komt voort uit de Flora- en faunawet.

1.3.1 Gebiedsbescherming

Natuurgebieden of andere gebieden die belangrijk zijn voor flora en fauna kunnen aangewezen worden als Europees Vogelrichtlijn- en/of Habitatrichtlijngebied (Natura 2000). De verplichtingen uit de Vogel- en Habitatrichtlijn zijn in Nederland opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1998. Hierin zijn de al bestaande staatsnatuurmonumenten ook opgenomen. Op grond van deze wet is het verboden projecten of andere handelingen te realiseren of te verrichten die, gelet op de instandhoudingsdoelstelling, de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van soorten kunnen verslechteren, of een verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen.

Een andere vorm van gebiedsbescherming komt voort uit aanwijzing van een gebied als Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Voor dergelijke gebieden geldt dat het natuurbelang prioriteit heeft en dat andere activiteiten niet mogen leiden tot frustratie van de natuurdoelen. Anders dan bij gebieds- en soortbescherming is de status als EHS niet verankerd in de natuurwetgeving, maar dient het belang in de planologische afweging een rol te spelen. Dit valt onder de verantwoordelijkheid van het bevoegd gezag.

1.3.2 Soortenbescherming

Soortenbescherming is altijd aan de orde. Hiervoor is de Flora- en faunawet bepalend. Deze wet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Deze wet heeft de beschermingsregels, zoals die ook in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn zijn opgenomen, overgenomen en voor de Nederlandse situatie toegepast.

Deze bescherming is als volgt in de Flora- en faunawet opgenomen:

- het is verboden beschermde plantensoorten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen (artikel 8);
- het is verboden beschermde diersoorten te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen (artikel 9), opzettelijk te veront- rusten (artikel 10) en hun nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te ver- storen (artikel 11).

De procedurele consequenties zijn afhankelijk van de soorten die door de ingreep worden beïnvloed. Kortweg kunnen drie beschermingsregimes worden onderschei- den:

1. beschermingscategorie 1:
een groot aantal beschermde soorten is in Nederland algemeen voorkomend. Op basis van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten uit de Flora-

en faunawet mogen ruimtelijke ingrepen worden uitgevoerd die tot effect hebben dat de verblijfplaatsen van deze soorten worden aangetast;

2. beschermingscategorie 2:
voor beschermde soorten die minder algemeen zijn en extra aandacht verdienen, kan een vrijstelling (behalve voor het opzettelijk verontrusten) verkregen worden als de initiatiefnemer een goedgekeurde gedragscode heeft. Indien dit niet het geval is dient voor deze categorie een ontheffing aangevraagd te worden.
In een dergelijke gedragscode worden gedragslijnen aangegeven die men volgt om het schaden van beschermde soorten zo veel mogelijk te voorkomen. Ontheffing is, als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode, voor deze soorten alleen nog nodig als werkzaamheden afwijkend van de gedragscode worden uitgevoerd;
3. beschermingscategorie 3:
voor ongeveer honderd zeldzame soorten geldt géén vrijstelling als het gaat om ruimtelijke ingrepen. Ontheffingen voor deze groep soorten worden slechts verleend wanneer er geen andere bevredigende oplossing voor de ingreep bestaat, de ingrepen een in de wet genoemd belang dienen en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt. Deze uitgebreide toets geldt ook voor alle vogelsoorten.

Als een ruimtelijke ingreep rechtstreeks kan leiden tot verstoring of vernietiging van bepaalde beschermde soorten of hun leefgebied, kan het project in strijd zijn met de Flora- en faunawet. Voor aantastingen van verblijfplaatsen en belangrijke (onderdelen van) leefgebieden van meer strikt beschermde soorten, is ontheffing ex. Artikel 75 van de Flora- en faunawet nodig van het ministerie van Economische zaken, Landbouw & Innovatie (EL&I).

1.3.3 Zorgplicht

Verder geldt altijd artikel 2 van de Flora- en faunawet, een zorgplichtbepaling. Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en hun leefomgeving. Dit houdt in dat voorafgaand aan sloop-, grond-, of bouwwerkzaamheden wordt gecontroleerd of dat negatieve gevolgen voor aanwezige soorten kunnen worden voorkomen door het nemen van alle maatregelen die redelijkerwijs kunnen worden verwacht.

2 Quick scan flora en fauna

2.1 Onderzoeksmethode

De quick scan flora en fauna is gebaseerd op een biotoopinschatting door een ecooloog van SAB B.V. Bij het opstellen van de quick scan flora en fauna is verder gebruik gemaakt van atlasgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992), Atlas van de Nederlandse vleermuizen (Limpens *et al.*, 1997) en diverse websites die de meest recente informatie verschaffen omtrent de verspreiding van soorten. Deze bronnen vermelden soortgegevens op uurhokniveau (5 bij 5 kilometer), dit betekent dat het globale gegevens betreft. Bijlage 1 vermeldt de geraadpleegde bronnen.

Op 9 november 2011 heeft een ecooloog van SAB het plangebied en de directe omgeving verkend. Doel van deze veldverkenning was om een indruk te krijgen van de habitats ter plaatse en de geschiktheid voor de verschillende soortgroepen te beoordelen. Het veldbezoek heeft nadrukkelijk niet de status van een volledige veldinventarisatie. Het eenmalige veldbezoek geeft slechts een globaal beeld van aanwezige soorten en habitats op basis van een momentopname. Zowel het tijdstip (buiten het groeiseizoen van planten en deels buiten het actieve seizoen van diverse diergroepen) als het eenmalige karakter is hiervoor niet toereikend.

2.2 Gebiedsbescherming

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op de beschermde gebieden.

2.2.1 *Natuurbeschermingswet 1998*

Het plangebied ligt niet in of nabij een gebied dat is aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998. Het dichtstbijzijnde gebied beschermd in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 betreft het Natura 2000-gebied "Oudeland van Strijen". Dit beschermde gebied ligt op ongeveer 1.500 meter afstand. Gezien tussenliggende elementen (wegen), bebouwing (verstoring) en de afstand zijn zowel directe als indirecte negatieve effecten van de plannen op het beschermde gebied niet te verwachten.

2.2.2 *Ecologische Hoofdstructuur*

Het plangebied maakt geen deel uit van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De dichtstbijzijnde EHS structuur is een watergang ten noorden en westen van het plangebied. De watergang is aangewezen als ecologische verbindingzone en ligt op ongeveer 100 meter afstand van het plangebied. Gezien de aanwezigheid van tussenliggende reeds versturende elementen als wegen en bebouwing zijn negatieve effecten op de EHS niet te verwachten.

2.3 Soortenbescherming

In het kader van de Flora- en faunawet moet worden getoetst of ter plaatse van de ruimtelijke ingrepen sprake is/kan zijn van negatieve effecten op beschermde planten en dieren. De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben.

2.3.1 Vaatplanten

Tijdens het verkennende veldbezoek zijn alleen algemene soorten aangetroffen zoals onder andere Straatgras (*Poa annua*), Witte Klaver (*Trifolium repens*), Vogelmuur (*Stellaria media*), Paardenbloem (*Taraxacum officinale*) en Madeliefje (*Bellis perennis*). Aangetroffen plantensoorten zijn kenmerkend voor een voedselrijk en verstoord ecosysteem. Strikt beschermde plantensoorten zijn niet aangetroffen. Binnen de plangebieden zijn geen potentiële natuurlijke groeiplaatsen voor beschermde plantensoorten aanwezig. De plangebieden worden zorgvuldig onderhouden en regelmatig worden delen gemaaid. Van een stabiel ecosysteem is geen sprake en bijzondere groeiplaatsen zijn niet aanwezig. Strikt beschermde vaatplanten worden binnen het plangebied niet verwacht. Aangeplante of gezaaide exemplaren van beschermde soorten (in bijvoorbeeld tuinen) zijn niet beschermd in de Flora- en faunawet, omdat het geen natuurlijke groeiplaatsen betreft.

2.3.2 Grondgebonden zoogdieren

Volgens verspreidingsgegevens uit de Atlas van Nederlandse Zoogdieren (Broekhuizen *et al.*, 1992) komen in de omgeving van de plangebieden soorten als Huisspitsmuis (*Crocidura russula*), Mol (*Talpa europaea*), Wezel (*Mustela nivalis*) en Woelrat (*Arvicola terrestris*).

Algemeen voorkomende soorten

Binnen het plangebied zijn relatief weinig ruige delen aanwezig. Toch zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van algemeen voorkomende soorten als Egel (*E. europaeus*), Huisspitsmuis (*C. russula*), Mol (*T. europaea*) en kleine marterachtigen niet uit te sluiten. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Strikt beschermde soorten

Strikt beschermde soorten komen volgens de verspreidingsgegevens niet voor. Het plangebied wordt ook niet geschikt geacht voor het voorkomen van strikt beschermde soorten gezien de afwezigheid structuurrijke elementen en het intensieve gebruik van het plangebied. Negatieve effecten op strikt beschermde zoogdieren zijn niet te verwachten.

2.3.3 Vleermuizen

Volgens de verspreidingsgegevens (Broekhuizen *et al.*, 1992; Limpens, *et al.*, 1997) komen in de omgeving van het plangebied Gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipi-*

strellus), Ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*) en Laatvlieger (*Eptesicus serotinus*) voor. Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd in de Flora- en faunawet.

Vleermuizen zijn globaal op te delen in gebouwbewonende soorten zoals Gewone dwergvleermuis (*P. pipistrellus*) en Laatvlieger (*E. serotinus*) en boombewonende soorten als Rosse vleermuis (*N. noctula*) en Watervleermuis (*M. daubentonii*). Daarnaast bestaan soorten die van beide elementen gebruik maken. Daarbij is ook onderscheid te maken in zomer- en winterverblijfplaatsen van de verschillende soorten. Sommige soorten zoals de Gewone dwergvleermuis verblijven het gehele jaar in gebouwen (spouwmuren, achter gevelbetimmeringen enz). Andere soorten als de Rosse vleermuis verblijven jaarrond in bomen (in holten, spleten en achter loshangende schors). De Watervleermuis overwintert echter weer in bunkers, grotten en kelders en verblijft in de zomerperiode in boomholten.

Gebouwbewonende soorten vleermuizen

Gebouwbewonende vleermuizen hebben hun verblijfplaats achter gevelbetimmering, in spouwmuren, achter dakbeschot en in schoorstenen. De houten peuterspeelzaal bezit geen spouwmuur en het dak, bestaande uit golfplaten, is ongeschikt voor vleermuizen. Hierdoor is de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen voor vleermuizen niet te verwachten. Het schoolgebouw in plangebied 1 bezit wel een spouwmuur. Deze is toegankelijk voor vleermuizen via kierende dakranden. Op deze locaties onbrak spinnenrag, wat kan duiden op beweging van dieren door deze kieren. Daarnaast bezit een deel van het scholencomplex een pannendak, welke toegankelijk is voor vleermuizen. Hierdoor is de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen niet uit te sluiten. Met de sloop van deze gebouwen is het niet op voorhand uit te sluiten dat vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen worden aangetast. Om te bepalen of met de sloop sprake is van aantasting van verblijfplaatsen dient nader onderzoek uitgevoerd te worden. Dit nader onderzoek moet bepalen of er in de te slopen gebouwen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.

Boombewonende soorten vleermuizen

Boombewonende soorten worden gevonden in holten en spleten in bomen en achter loshangende schors. De bomen binnen het plangebied zijn onvoldoende van omvang en bezitten geen holtes. Hierdoor is het voorkomen van boombewonende vleermuizen op voorhand uit te sluiten.

Vliegroutes

Vleermuizen maken vaak jarenlang gebruik van vaste aanvliegroutes tussen verblijfplaats en foerageergebied, daarom kan het behoud van lijnelementen cruciaal zijn voor de instandhouding van het leefgebied. Binnen het plangebied zijn geen duidelijke lijnvormige elementen te onderscheiden. Negatieve effecten van de beoogde ontwikkelingen op vaste vliegroutes zijn uit te sluiten.

2.3.4 Vogels

Alle vogelsoorten zijn beschermd tijdens het broedseizoen. Het betreft dan met name de actieve broedplaatsen en vaste verblijfplaatsen. Voor de meeste vogels loopt het broedseizoen van half maart tot half juli. Voor het broedseizoen wordt geen stan-

daardperiode gehanteerd in het kader van de Flora- en faunawet. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Het plangebied met struweel en bomen is geschikt als broedgelegenheid voor veel vogels.

Jaarrond beschermde vogelsoorten

In het kader van de Flora- en faunawet zijn vaste rust- en verblijfplaatsen van enkele vogelsoorten jaarrond beschermd. Dit betekent dat nestlocaties van deze soorten het gehele seizoen beschermd zijn. Hierin worden vier categorieën onderscheiden:

- 1 Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil).
- 2 Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus).
- 3 Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk).
- 4 Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil).

Tijdens het verkennende veldbezoek zijn de volgende soorten aangetroffen: Koolmees (*Parus major*) en Kauw (*Corvus monedula*). Geen van de aangetroffen soorten is jaarrond beschermd.

Nesten van de Huismus (*Passer domesticus*) en Gierzwaluw (*Apus apus*) zijn, hoewel niet waargenomen, niet bij voorbaat uit te sluiten in plangebied 1 vanwege de aanwezigheid van toegankelijke pannendaken. Om het gebruik van de woningen door deze soorten te onderzoeken is een aanvullend onderzoek noodzakelijk. Pas dan kan worden bepaald of met de plannen sprake is van aantasting van nestlocaties van deze soort. Dit nader onderzoek kan gelijktijdig plaatsvinden met het aanvullende onderzoek naar vleermuizen.

Sporen (uitwerpselen, veren, braakballen), nesten en holtes van overige jaarrond beschermde vogelsoorten zijn niet aangetroffen in de plangebieden. Gezien de afwezigheid van grote bomen en boomholten zijn (nesten van) overige jaarrond beschermde vogelsoorten ook niet te verwachten. Negatieve effecten van de plannen op deze soorten zijn niet te verwachten.

2.3.5 Amfibieën

Stichting RAVON (Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland) verzamelt verspreidingsgegevens van reptielen, amfibieën en vissen en publiceert deze jaarlijks op het internet (www.ravon.nl). Volgens RAVON komen in de omgeving van het plangebied amfibieën voor zoals Kleine watersalamander (*Triturus vulgaris*), Gewone pad (*Bufo bufo*) en Bruine kikker (*Rana temporaria*).

Algemene soorten

Algemene soorten, zoals Bruine kikker (*R. temporaria*) en Gewone pad (*B. bufo*), die na de metamorfose op het land naar voedsel gaan zoeken, zijn gezien de binnen het plangebied gelegen habitats niet uit te sluiten. Deze soorten kunnen grote afstanden

afleggen. Omdat de dieren op het land overwinteren, is het ook mogelijk dat er dieren in de winterperiode binnen het plangebied aanwezig zijn. Voor deze soorten, die onder het eerste lichte beschermingsregime vallen, geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren en/of aantasten van vaste rust- en verblijfplaatsen.

Strikt beschermde soorten

Watervoerende elementen worden door amfibieën gebruikt om hun eitjes in af te zetten, zogenoemde voortplantingslocaties. Watergangen in de plangebieden zijn afwezig, waardoor voortplantingslocaties ontbreken. Strikt beschermde komen volgens de verspreidingsgegevens van RAVON niet voor en worden gezien het bebouwde karakter van de plangebieden ook niet verwacht. Negatieve effecten op vaste rust- en verblijfplaatsen van strikt beschermde amfibieën zijn met de beoogde plannen niet te verwachten.

2.3.6 Reptielen

Reptielen zijn over het algemeen gebonden aan structuurrijke vegetatie, vaak gelegen in weinig verstoorde biotopen. Soorten als Ringslang (*Natrix natrix*) en Levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*) kunnen voorkomen in gebieden met een relatief hoge verstoringgraad. Op basis van de binnen de plangebieden aanwezige habitats (intensief beheerd grasland, grotendeels binnenstedelijk karakter) is het voorkomen van reptielen niet waarschijnlijk.

2.3.7 Vissen

In de plangebieden zijn geen watergangen aanwezig. Negatieve effecten op beschermde vissoorten kunnen op voorhand worden uitgesloten.

2.3.8 Insecten (vlinders, libellen, sprinkhanen) en overige soortgroepen

Slechts een beperkt aantal van de zeer soortenrijke groep van de insecten is beschermd. De habitateisen van beschermde soorten binnen deze groep zijn vaak zeer locatiespecifiek en gebonden aan zeer bijzondere biotopen. De plangebieden liggen niet binnen een dergelijke biotoop. Overige strikt beschermde soorten als mollusken en weekdieren zijn ook niet te verwachten gezien de aanwezige habitats.

2.4 Conclusie

Op een tweetal locaties in Westmaas (gemeente Binnenmaas, provincie Zuid-Holland) is de herontwikkeling van twee locaties aan de Van Koetsveldlaan beoogd. Het scholenpand wordt gesloopt. Op het perceel wordt vervolgens een nieuwe basisschool, gymzaal, dorps huis, peuterspeelzaal, supermarkt en een aantal appartementen gerealiseerd. De peuterspeelzaal wordt gesloopt en op het perceel wordt woningbouw gerealiseerd. Voordat deze ingreep wordt uitgevoerd, dienen de gevolgen voor beschermde natuurwaarden en de consequenties in het kader van de geldende natuurwet- en regelgeving in beeld te zijn gebracht.

2.4.1 **Gebiedsbescherming**

In het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) dient er getoetst te worden of de beoogde ontwikkelingen een negatieve invloed hebben op beschermde gebieden. De plangebieden te Westmaas liggen niet in of nabij een gebied dat is aangewezen in het kader van de NB-wet. Het dichtstbijzijnde beschermde natuurgebied Oudeland van Strijen ligt op een afstand van ongeveer 1.500 meter (hemelsbreed gemeten). Gezien de ligging buiten een beschermd natuurgebied, de afstand en tussenliggende elementen zijn negatieve effecten op beschermde natuurgebieden op voorhand uit te sluiten. Het plangebied ligt ook niet in de EHS. Gezien de ligging van het plangebied buiten de EHS zijn negatieve effecten op de EHS uit te sluiten.

2.4.2 **Soortenbescherming**

In het kader van de Flora- en faunawet dient te worden nagegaan of vaste rust- en verblijfplaatsen door de ingreep worden aangetast (verwijderd, ongeschikt gemaakt). De beoogde ontwikkelingen kunnen biotoopverlies of verstoring (indirect biotoopverlies) tot gevolg hebben. Invloeden die leiden tot een verminderde geschiktheid van het plangebied als bijvoorbeeld foerageergebied zijn niet ontheffingsplichtig, tenzij het een zodanig belang betreft dat bij het wegvallen van deze functie ook de vaste rust- en verblijfplaatsen van soorten niet langer kunnen functioneren. Door de werkzaamheden kunnen alle aanwezige soorten negatieve effecten ondervinden van de ingreep. Voor de meeste soorten is dit tijdelijk van aard.

Algemene soorten

De meeste van deze soorten zijn beschermd maar vallen onder het lichte beschermingsregime van de Flora- en faunawet (tabel 1). Hiervoor geldt dat aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen op basis van een algehele vrijstelling mogelijk is, zonder dat er sprake is van procedurele consequenties. Dit betekent dat voor deze soorten de werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden zonder ontheffing.

Strikt beschermde soorten

Voor soorten die vermeld staan op tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet, geldt dat bij aantasting van vaste rust- en verblijfplaatsen een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet moet worden aangevraagd. Strikt beschermde gebouwbewonende vleermuizen, Huismus (*Passer domesticus*) en Gierzwaluw (*Apus apus*) zijn, gezien de verspreidingsgegevens, aanwezige habitats en soortspecifieke eisen niet op voorhand uit te sluiten binnen het plangebied.

Verder kunnen bij (de start van) werkzaamheden in het broedseizoen, broedende vogels worden verstoord, of hun nesten worden aangetast. Er is geen vrijstelling te verkrijgen in het kader van de Flora- en faunawet voor activiteiten die vogels in hun broedseizoen zou kunnen verstoren. De (start van de) werkzaamheden dienen plaats te vinden buiten het broedseizoen of in het broedseizoen als broedende vogels zijn uit te sluiten. De werkzaamheden kunnen doorlopen in het broedseizoen als broedende vogels binnen het plangebied uitgesloten kunnen worden.

	Jan.	Feb.	Mrt.	April	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.
Broedvogels												

Tabel 1: Indicatieve periode uit te voeren werkzaamheden. Groen: werkzaamheden kunnen uitgevoerd worden. Oranje: werkzaamheden mogen uitgevoerd worden mits geen broedgeval-
len aanwezig zijn.

2.4.3 Nader onderzoek

Uit de quick scan is naar voren gekomen dat een aantal strikt beschermde soorten mogelijk voor kunnen komen in het plangebied. Het gaat hierbij om vleermuizen, Huismus en Gierzwaluw. Om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen dient er nader onderzoek te worden opgestart naar:

- Gebouwbewonende vleermuizen: onderzoeksperiode: globaal 15 mei - eind juli (kraamkolonies) en 15 augustus - eind september (paarverblijven).
- Huismus: onderzoeksperiode: globaal begin april - half juli.
- Gierzwaluw: onderzoeksperiode: globaal eind april - half juli.

Deze onderzoeksperiodes zijn gebaseerd op het Protocol Vleermuisonderzoek van het Netwerk Groene Bureaus (2011), dat tevens als leidraad gehanteerd wordt door het Ministerie van EL&I voor een ontheffingsaanvraag.

Het gebruik van het plangebied door deze soorten kan door middel van nader onderzoek in beeld worden gebracht zodat het werkelijke effect van de ingreep op (het leefgebied van) daadwerkelijk aanwezige soorten kan worden bepaald. Pas dan kan worden bepaald welke maatregelen noodzakelijk zijn om te voorkomen dat de Flora- en faunawet wordt overtreden. Mocht het niet mogelijk zijn om dit te voorkomen, dan is een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Een dergelijke ontheffing is alleen onder beperkte omstandigheden verkrijgbaar.

Compenserende en mitigerende maatregelen moeten altijd voorafgaand aan de uitvoering van de beoogde plannen worden gerealiseerd.

3 Nader veldonderzoek flora en fauna

3.1 Inleiding

Uit de quick scan flora en fauna blijkt dat strikt beschermde vleermuissoorten, Huis-
mus en Gierzwaluw niet zijn uit te sluiten binnen de gebouwen plangebied 1. Een na-
der veldonderzoek is noodzakelijk om te specificeren of strikt beschermde soorten een
vaste rust- en verblijfplaats in het plangebied hebben. Dit veldonderzoek is in de peri-
ode van mei – september 2012 uitgevoerd door Ekoza. In dit hoofdstuk worden de
methode, resultaten en conclusies besproken. Verder wordt dit hoofdstuk afgesloten
met enkele aanbevelingen.

3.2 Onderzoeksmethode

3.2.1 vleermuizen

Het gerichte veldonderzoek is uitgevoerd Ekoza (zie bijlage 2). Het onderzoek heeft
plaatsgevonden in het voorjaar en de zomer en nazomer van 2012. De onderzoeken
zijn uitgevoerd in de nacht van 13 mei, 22 juni (ochtend), 8 juli, 19 augustus en 5 sep-
tember. In het voorjaar en de zomer is gekeken naar de aanwezigheid van kraam- en
zomerverblijven van vleermuizen. In de nazomer is gekeken naar de aanwezigheid
van paarverblijven van vleermuizen. Het veldbezoek vond zowel in de ochtend- als in
de avonduren plaats. Voor de inventarisaties is gebruikt gemaakt van een batdetector
met time-expansion functie (Petterson D-240X).

Het onderzoek naar vleermuizen is uitgevoerd conform het vleermuisonderzoekspro-
tocol 2012 dat opgesteld is door het Netwerk Groene Bureaus, in samenwerking met
de Zoogdiervereniging en Dienst Landelijk Gebied (DLG). Dit protocol wordt door het
ministerie van EL&I gehanteerd bij een eventuele ontheffingsaanvraag.

3.2.2 *Huismus*

Om te bepalen of huismussen daadwerkelijk in de te slopen gebouwen broeden, zijn 4
veldronden afgelegd, verspreid over de periode begin april tot en met juli. Tussen de
verschillende veldbezoeken zit minimaal 10 dagen. De eerste ronde is in de ochtend
van 19 april afgelegd, ongeveer een uur na zonsopkomst. De andere 3 veldbezoeken
hebben plaats gevonden op 13 mei, 22 juni en 8 juli.

3.2.3 *Gierzwaluw*

Bij gunstige weersomstandigheden (droog, niet te koud, weinig wind) is op drie avon-
den (13 mei, 22 juni en 8 juli) onderzocht of er gierzwaluwen in het plangebied neste-
len. Opgelichte loodslabben, verschoven dakpannen, spleten in de muur of kleine
openingen tussen de afvoer en de goot bieden mogelijkheden voor nestelplaatsen
voor gierzwaluwen. Deze plaatsen zijn vrijwel altijd 3 meter en hoger vanaf de grond
te vinden. Dunne poepstreepjes op de muur kan een indicatie van een nest zijn. Ver-
volgens is bij de te onderzoeken gebouwen gekeken of er gierzwaluwen invliegen.

3.3 Resultaat

3.3.1 Vleermuizen

Op 13 mei zijn 10 gewone dwergvleermuizen gehoord en een laatvlieger. Tijdens het ochtendbezoek van 22 juni en het avondbezoek van 8 juli is een Gewone dwergvleermuis gehoord in de Beatrixlaan (ligt aan de achterkant van het gebouw). En op 8 juli is een Laatvlieger op de hoek van de Van Koetsveldlaan en de Mastland gehoord. Er zijn geen waarnemingen van vleermuizen die in of uit de gebouwen zijn gevlogen. Zomer en/of kraamverblijven zijn niet aangetroffen.

Gedurende het paarseizoen zijn geen roepende mannetjes gehoord tijdens het onderzoek naar paarverblijven. Enkel een aantal foeragerende gewone dwergvleermuizen en een ruige dwergvleermuis zijn met de batdetector waargenomen. Er zijn geen paarverblijven of winterverblijven in de te slopen gebouwen aanwezig.

3.3.2 Huismus

Tijdens twee veldbezoeken zijn huismussen bij de school foeragerend aangetroffen. Buiten het plangebied, in de Van Koetsveldlaan zijn enkele nestplaatsen van de huismus waargenomen. In het plangebied zelf zijn geen nestelende huismussen aanwezig.

3.3.3 Gierzwaluw

Er zijn geen waarnemingen gedaan van gierzwaluwen. Na intensief onderzoek zijn er geen gierzwaluw nesten in het plangebied aangetroffen.

3.4 Conclusie

Met de sloop van de gebouwen en herinrichting van het plangebied worden geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen, Huismus en Gierzwaluw aangetast. Mogelijk gaat een deel van foerageergebied van vleermuizen tijdelijk verloren. Echter, de toekomstige situatie is weer geschikt als foerageergebied en in de directe omgeving zijn afdoende alternatieve foerageergebieden aanwezig. Met de plannen is geen sprake van overtreding van de Flora- en faunawet. Een ontheffingsaanvraag is niet noodzakelijk.

3.5 Aanbevelingen

Er is een aantal vrijblijvende aanbevelingen te doen ten aanzien van de inrichting van het plangebied, zoals:

- voor vleermuizen zouden open stootvoegen aangebracht kunnen worden in muren, of vleermuiskasten kunnen worden geplaatst in de spouw of tegen de muur op >2,5 meter hoogte in nieuw te bouwen woningen;
- als er een zolder of vliding wordt aangelegd, zou deze niet helemaal geïsoleerd kunnen worden. Hierdoor wordt de zolder mogelijk een geschikt verblijf voor vleermuizen;

- het planten van bomen en struwelen voor vogels en vleermuizen verdient aanbeveling. Het beste zijn, ecologisch gezien, inheemse bes- en bloemdragende struiken en planten;
- er kunnen nestpannen of neststenen worden aangebracht ten behoeve van gierzwaluwen. Deze beschermde soort verliest steeds meer nestmogelijkheden. De huidige bebouwing is voor deze soort niet geschikt.

4 Mitigerende maatregelen / Ontheffingsaanvraag

Met de plannen is geen sprake van overtreding van de Flora- en faunawet. Het nemen van mitigerende maatregelen om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen of het indienen van een ontheffingsaanvraag is niet noodzakelijk.

5 Voortoets/ Oriënterende habitattoets

Met de plannen zijn geen negatieve effecten op beschermde natuurgebieden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 te verwachten. Een uitgebreide voortoets is niet noodzakelijk.

Bijlage 1: Literatuurlijst

Broekhuizen, S., Hoekstra, B., van Laar, V., Smeenk, C., Thissen, J.B.M. 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Limpens, H., Mostert, K., Bongers, W. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen, uitgeverij KNNV, Utrecht.

Websites:

www.ravon.nl

www.vleermuis.net

www.vogelbescherming.nl

www.rijksoverheid.nl

www.waarneming.nl

Bijlage 2: Nader onderzoek vleermuizen, Huismus en Gierzwaluw

Nader onderzoek Flora en Fauna 't Koestveld, Westmaas

EL
Ekoza

Ecologisch onderzoek en advies

Arnhem, 1 oktober 2012

Colofon

Titel : Nader onderzoek Flora en Fauna
Subtitel : 't Koestveld, Westmaas

Projectnummer : 12.002
Datum : 1 oktober 2012

Veldonderzoek : F. van Delft, T. Kooij en A. Zandstra
Auteur(s) : A. Zandstra

Goedgekeurd door : T. Kooij

Opdrachtgever : SAB
Contactpersoon : H. Broier

Ekoza

Ecologisch onderzoek en advies

Tivolilaan 205
Postbus 2
6800 AA Arnhem

T: 026-8454583

info@ekoza.nl

www.ekoza.nl

Ekoza is lid van het Netwerk Groene Bureaus: www.netwerkgroenebureaus.nl

Inhoud

1. Inleiding	4
2. Wettelijk kader	5
2.1 Flora- en faunawet	5
3. Gebiedsbeschrijving	7
3.1 Gebiedsbeschrijving	7
3.2 Voorgenomen ingreep	8
4. Onderzoeksmethode	9
4.1 Vleermuizen	9
4.1.1 Leefwijze en gedrag van vleermuizen	9
4.1.2 Inventarisatie van vleermuizen	10
4.2 Huismussen	10
4.2.1 Leefwijze en gedrag van huismussen	10
4.2.2 Inventarisatie van huismussen	11
4.3 Gierzwaluwen	11
4.3.1 Leefwijze en gedrag van gierzwaluwen	11
4.3.2 Inventarisatie van gierzwaluwen	12
4.4 Uitwerking en rapportage	12
5. Resultaten	13
5.1 Vleermuizen	13
5.2 Huismus	13
5.3 Gierzwaluw	13
5.4 Overige vogels	14
6. Conclusies	15
6.1 Vleermuizen	15
6.2 Vogels	15
Bronnen	16
Literatuur	16
Websites	16

1. Inleiding

Aan de Van Koetsveldlaan in Westmaas ligt een scholencomplex en een peuterspeelzaal die gesloopt gaan worden om ruimte te maken voor nieuwbouw.

Eén van de haalbaarheidsstudies die hiervoor dient te worden uitgevoerd is toetsing aan de natuurwet- en regelgeving. Veel dieren en planten zijn middels de Flora- en faunawet beschermd. Om inzichtelijk te krijgen of voor het uitvoeren van de werkzaamheden een ontheffing nodig is in het kader van de Flora- en de faunawet, is het noodzakelijk om te weten of er beschermde dieren en/of planten op het terrein voorkomen. Hiervoor heeft SAB een onderzoek verricht in de vorm van een quickscan.

Uit de quickscan komt naar voren dat het scholencomplex toegankelijk is voor vleermuizen, en dat de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen niet uit te sluiten zijn. Daarnaast biedt het scholencomplex broedmogelijkheden voor huismussen en gierzwaluwen.

Om te bepalen of vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen daadwerkelijk van het plangebied gebruik maken heeft het SAB aan Ekoza gevraagd ecologisch onderzoek uit te voeren naar deze soorten en advies te geven over de te nemen vervolgstappen bij aanwezigheid van vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen. Deze rapportage geeft de bevindingen en conclusies van het uitgevoerde onderzoek.

2. Wettelijk kader

In dit hoofdstuk wordt in het kort het wettelijk kader en de toepassing op ruimtelijke ontwikkelingen beschreven. Bij de bescherming van natuur in Nederland wordt onderscheid gemaakt tussen soortenbescherming en gebiedsbescherming. De soortbescherming is geregeld in de Flora- en faunawet. De gebiedsbescherming is geregeld in de Natuurbeschermingswet en is reeds besproken in de Flora- en faunarapportage (SAB, 2011).

2.1 Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Deze wet vormt het wettelijke kader voor bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen, zoals de Vogelwet, de Jachtwet, de Wet bedreigde uitheemse diersoorten en een deel van de Natuurbeschermingswet (soortbescherming). Tevens is de Flora- en faunawet het nationale wettelijke kader waarin de bepalingen van EU-richtlijnen op het gebied van natuurbescherming (soorten) is omgezet naar nationaal recht. Doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de planten- en diersoorten die in het wild voorkomen. Hiertoe is een groot aantal plant- en diersoorten beschermd. In principe mogen er geen handelingen worden uitgevoerd die schadelijk zijn voor de soort. Van de verbodsbepalingen is onder bepaalde voorwaarden een ontheffing mogelijk. Voor alle soorten geldt er een 'zorgplicht': een ieder dient voldoende zorg in acht te nemen voor in het wild levende planten en dieren.

Verbodsbepalingen volgens de Flora- en faunawet

- Artikel 8:* Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9:* Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10:* Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11:* Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Artikel 12:* Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Daarnaast is *artikel 13* eventueel nog van belang in verband met verplaatsen van soorten. Het vervoeren en onder zich hebben van beschermde inheemse soorten is verboden.

Zorgplicht volgens de Flora- en faunawet:

Artikel 2: 1. Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.

2. De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover dat in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Algemene Maatregel van Bestuur

Middels een Algemene Maatregel van Bestuur is de regelgeving rond de Flora- en faunawet nader ingevuld. Het belangrijkste gevolg is dat de procedures bij ruimtelijke ingrepen en bij bestendig gebruik en beheer aanzienlijk eenvoudiger worden, aangezien voor de meest algemene soorten er een vrijstelling van de verbodsbepalingen komt (voor onder meer ruimtelijke ingrepen en bestendig gebruik en beheer). Bij het toepassen van de Flora- en faunawet wordt voortaan een onderscheid gemaakt in drie categorieën van beschermde soorten:

1. De algemene beschermde soorten waarvoor ten aanzien van activiteiten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling en bestendig gebruik en beheer een vrijstelling zonder nadere voorwaarden geldt.
2. De bedreigde beschermde soorten: voor een aantal soorten planten en dieren geldt een strikter beschermingsregime. Omdat ze in Nederland als bedreigd worden beschouwd. Vrijstelling geldt als op basis van een goedgekeurde gedragscode wordt gewerkt. Ontheffing kan worden verleend als geen afbreuk wordt gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort.
3. De strikt beschermde soorten: alle vogelsoorten alsmede plant- en diersoorten die vermeld staan in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn of bij Algemene Maatregel van Bestuur zijn aangewezen als bedreigde soorten (genoemd in Bijlage 1 van het betreffende besluit). Voor bestendig gebruik en beheer geldt ook voor deze soorten een vrijstelling ten aanzien van de verbodsbepalingen in artikelen 8, 9, 11 en 12, mits men werkt op basis van een door de minister goed gekeurde gedragscode. Voor het overtreden van verbodsbepalingen bij ruimtelijke ingrepen is voor aangewezen bedreigde soorten altijd een ontheffing op grond van artikel 75 van de Flora- en faunawet noodzakelijk. Ontheffing kan alleen worden verleend als er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is, er sprake is van een in de wet genoemde reden van openbaar belang en er geen afbreuk worden gedaan aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn kan alleen nog ontheffing verkregen worden voor een belang dat is opgenomen in de Habitatrichtlijn. Hierdoor kan geen ontheffing meer aangevraagd worden op basis van 'werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'. Voor vogels kan alleen nog ontheffing verkregen worden op grond van een belang dat staat in de Vogelrichtlijn. Dit houdt in dat ook geen ontheffing meer aangevraagd kan worden op basis van 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'.

3. Gebiedsbeschrijving

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het plangebied ligt in Westmaas in de provincie Zuid-Holland. Ten noorden ligt Oud-Beijerland en stroomt de Oude Maas. Westmaas ligt aan de Binnenbedijkte Maas en wordt omgeven door open agrarisch poldergebied.

Figuur 1. Globale ligging van het plangebied

Het oorspronkelijke plangebied bestaat uit 2 locaties aan de Van Koetsveldlaan. Locatie 2 bestaat uit een houten barak met een golfplaten dak. Het SAB heeft het voorkomen van vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen op deze locatie uitgesloten.

Figuur 2. plangebied, waarbij locatie 1 in dit onderzoek nader is onderzocht

Dit nader onderzoek is uitgevoerd op locatie 1, omdat hier vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen en broedgelegenheid voor huismussen en gierzwaluwen mogelijk zijn. Het betreft een scholencomplex bestaande uit enkele gebouwen, fietsenstalling en kinderspeelplaats. De gebouwen hebben een spouwmuur, en een groot deel van de gebouwen heeft een plat dak, maar er zijn ook gebouwen met een pannendak.

Figuur 3. Een impressie van het plangebied.

3.2 Voorgenomen ingreep

De huidige bebouwing zal worden gesloopt. Op locatie 1 zal een nieuwe basisschool met gymzaal, dorps huis, peuterspeelzaal, supermarkt en woningen worden gerealiseerd. Op locatie 2 zullen enkele woningen worden gebouwd.

4. Onderzoeksmethode

Het veldonderzoek is gericht op onderzoek naar het voorkomen van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen en nestelende huismussen en gierzwaluwen in de te slopen gebouwen. Iedere soort (groep) heeft zijn eigen methode van inventarisatie om aanwezigheid vast te kunnen stellen, en om de betekenis van het gebied voor de betreffende soort te bepalen.

Hieronder worden de verschillende onderzoeksmethodes besproken met daarbij een korte beschrijving van de leefwijze van de te onderzoeken soorten.

4.1 Vleermuizen

4.1.1 Leefwijze en gedrag van vleermuizen

Vleermuizen hebben door het jaar heen verschillende soorten verblijfplaatsen. Zo hebben vleermuizen winter-, kraam-, en paarverblijfplaatsen.

De vleermuizen kunnen over het algemeen worden ingedeeld in gebouwbewonende en boombewonende soorten, gedurende het jaar kan hier een verschuiving in plaatsvinden. Soorten die kunnen worden aangemerkt als gebouwbewoners zijn onder andere de laatvlieger, meervleermuis en de gewone dwergvleermuis. Deze soorten verblijven meestal in de spouwmuren van woonhuizen. Soorten die kunnen worden aangemerkt als boombewoners zijn de rosse vleermuis en de watervleermuis. Deze soorten verblijven meestal in verlaten spechtenholten of in holten die zijn ontstaan door rotting na het afbreken van een tak.

In de winter maken vleermuizen van meerdere objecten gebruik die als verblijfplaatsen kunnen dienen, deze plekken moeten koel en vorstvrij zijn. De watervleermuis, meervleermuis, franjestaart, gewone grootoorvleermuis en baardvleermuis overwinteren in mergelgroeven, forten, bunkers en ijskelders. Gewone dwergvleermuizen en laatvliegers zijn meestal te vinden in droge plekken in gebouwen. Rosse vleermuizen gebruiken holle bomen als winterslaapplaats.

De vrouwtjes wonen in de zomer in kraamverblijfplaatsen. Hier brengen ze hun jongen groot. De laatvlieger, meervleermuis en de gewone dwergvleermuis leven hierbij meestal in groepen (kolonies) in de spouwmuren van gebouwen. Een soort als gewone grootoorvleermuis heeft een voorkeur voor grote open ruimten zoals een kerkzolder. De kolonies van de watervleermuis en de rosse vleermuis zijn tijdens de kraamtijd vaak te vinden in verlaten spechtenholten, of hopen die door rotting bij een afgebroken tak ontstaan zijn.

Vleermuizen zijn plaatstrouw en maken vaak jaren achter elkaar gebruik van hetzelfde netwerk aan verblijfplaatsen.

4.1.2 Inventarisatie van vleermuizen

Voor het onderzoek naar vleermuizen is het vleermuisprotocol van het Netwerk Groene Bureaus 2012 aangehouden. Onderzoek uitgevoerd volgens het protocol geeft de meeste zekerheid op voldoende onderbouwing van een eventuele ontheffingsaanvraag. Het bevoegd gezag toetst hierop.

Voor de inventarisatie van vleermuizen is gebruik gemaakt van een detector met time-expansion (Peterson D240x). Hiermee kunnen vertraagde opnames worden gemaakt zodat deze geanalyseerd kunnen worden in het programma Batsound. Met name voor de soorten van het geslacht Myotis is dit noodzakelijk om tot een zekere determinatie te komen.

Tussen de inventarisaties zit een periode van minimaal 10 dagen, zodat er voldoende spreiding is over het seizoen. Dieren verhuizen soms in het seizoen.

De veldbezoeken zijn uitgevoerd bij goed vleermuisweer: weinig wind, geen regen en een temperatuur van boven de 10 graden.

Zomeronderzoek:

Voor het onderzoek naar zomer- en kraamverblijven is in de periode mei tot en met juli een ochtend (22 juni) en twee avonden (13 mei en 8 juli) geluisterd naar mogelijk rondvliegende dieren. Eerder in het seizoen is niet mogelijk, omdat de kolonies pas in de eerste helft van mei gevormd worden na de winterslaap. Het ochtendbezoek is uitgevoerd om terugkerende dieren op te kunnen sporen. In de ochtenduren hebben vleermuizen de neiging om gedurende een half uur (afhankelijk van de soort) te gaan zwermen rondom de invliegopening. Hierdoor zijn kolonieplaatsen en vliegroutes tijdens de ochtenduren beter te vinden.

Paartijd:

In de paartijd, welke loopt van half augustus tot half september, zijn 2 avondbezoeken afgelegd (19 augustus en 5 september). Dit onderzoek is gericht op het vinden van vaste paarverblijven. De dieren roepen dan gedurende langere tijd van de locatie.

4.2 Huismussen

4.2.1 Leefwijze en gedrag van huismussen

De huismus is een echte stadsvogel. De vogel zoekt nestgelegenheid in holtes van gebouwen, meestal onder de dakpannen. Daar broedt de huismus in kleine tot middelgrote kolonies. Het broedseizoen begint half april en duurt tot en met augustus, waarbinnen 2 tot 3 legsels zijn. Huismussen komen niet verder dan enkele honderden meters vanaf de broedplaats en ook jonge dieren in het stedelijk gebied blijven binnen 2 kilometer van de nestplaats waar ze opgegroeid zijn.

Naast geschikte broedplaatsen dient voldoende voedsel aanwezig te zijn in de vorm van zaden, bessen, bloemknoppen, en ook broodkruimels lusten ze graag. De jongen worden gevoerd met insecten. Bij het zoeken naar voedsel is de aanwezigheid van schuil- en vluchtmogelijkheden van groot belang. Bij voorkeur bestaat de dekking uit stekelige struiken, en groenblijvende begroeiing tegen gevels.

4.2.2 Inventarisatie van huismussen

Voor huismussen is een inventarisatie gedaan, omdat de nesten van deze soort jaarrond beschermd zijn (categorie 2). Huismussen zijn koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.

Voor het vaststellen van broedgevallen van de huismus, is op territorium- en nestindicerend gedrag gelet. Dit kan zijn het vertonen van baltsgedrag, zingende mannetjes, de aanwezigheid van een paartje bij een potentiële nestplaats, transport van nestmateriaal, of als de jongen geboren zijn, transport van voedsel of ontlastingpakketjes.

Om te bepalen of huismussen daadwerkelijk in de te slopen gebouwen broeden, zijn 4 veldronden afgelegd, verspreidt over de periode begin april tot en met juli. Tussen de verschillende veldbezoeken zit minimaal 10 dagen. De eerste ronde is in de ochtend van 19 april afgelegd, ongeveer een uur na zonsopkomst. De andere 3 veldbezoeken hebben plaats gevonden op 13 mei, 22 juni en 8 juli.

4.3 Gierzwaluwen

4.3.1 Leefwijze en gedrag van gierzwaluwen

Gierzwaluwen broeden in gebouwen en hebben maar een kleine opening nodig om hun nest te maken. Dat gebeurt vaak onder verschoven dakpannen, spleten in de muur, onder opgelichte loodslabben of onder dakgoten. Gierzwaluwen zijn erg plaatstrouw en blijven naar het zelfde nest terugkeren zolang ze leven. Meestal broeden er meerder paren bij elkaar en vormen kolonies. Vanaf eind april komen de gierzwaluwen weer terug uit Afrika, en gaan ze in Nederland broeden. In oktober trekken ze weer weg.

4.3.2 Inventarisatie van gierzwaluwen

Ook de nesten van gierzwaluwen zijn jaarrond beschermd (categorie 2). Vanaf eind april tot en met half juli kunnen de gierzwaluwen geïnventariseerd worden, waarbij tussen 1 juni en half juli de meest geschikte periode is. Bij gunstige weersomstandigheden (droog, niet te koud, weinig wind) is op drie avonden (13 mei, 22 juni en 8 juli) onderzocht of er gierzwaluwen in het plangebied nestelen. Opgelichte loodslabben, verschoven dakpannen, spleten in de muur of kleine openingen tussen de afvoer en de goot bieden mogelijkheden voor nestelplaatsen voor gierzwaluwen. Deze plaatsen zijn vrijwel altijd 3 meter en hoger vanaf de grond te vinden. Dunne poepstreepjes op de muur kan een indicatie van een nest zijn. Vervolgens is bij de te onderzoeken gebouwen gekeken of er gierzwaluwen invliegen.

4.4 Uitwerking en rapportage

Bij de bescherming van natuur in Nederland wordt onderscheid gemaakt tussen gebiedsbescherming en soortenbescherming. De gebiedsbescherming is geregeld in de Natuurbeschermingswet (Natura 2000) en de soortbescherming in de Flora- en faunawet. In voorliggende rapportage komt aan bod:

Toetsing aan de Flora- en faunawet (soortbescherming)

Onderzocht wordt of de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet worden overtreden, een ontheffing noodzakelijk is en of daaruit voortvloeiende verplichtingen in de vorm van mitigatie of compensatie noodzakelijk zijn. Hierbij is onderscheidt gemaakt in tabel 1 soorten en de tabel 2 en 3 soorten van de Flora- en faunawet.

Voor de tabel 1 soorten geldt een algehele vrijstelling voor het overtreden van enkele verbodsbepalingen wanneer sprake is van bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik of van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling. Wel geldt te allen tijde de zorgplicht (zie paragraaf 2.1).

Voor tabel 2 soorten, en bij bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke ontwikkelingen en inrichting is het mogelijk om met een door het ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode te werken. Als de beschreven maatregelen van een goedgekeurd gedragscode in acht worden genomen, is een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet niet noodzakelijk.

De tabel 3 soorten zijn strikt beschermd. Indien er verbodsartikelen overtreden gaan worden is een ontheffing nodig.

5. Resultaten

De werkzaamheden welke worden uitgevoerd kunnen effect hebben op beschermde soorten. Met veldbezoeken wordt het voorkomen van beschermde soorten onderzocht. Dit onderzoek is gericht op het voorkomen van verblijfplaatsen van vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen en de mogelijke invloed van de werkzaamheden op deze soorten.

5.1 Vleermuizen

Zomeronderzoek

Het zomeronderzoek heeft twee verschillende vleermuissoorten opgeleverd in en rond het plangebied. Op 13 mei zijn 10 gewone dwergvleermuizen gehoord en een laatvlieger. Tijdens het ochtendbezoek van 22 juni en het avondbezoek van 8 juli is een gewone dwergvleermuis gehoord in de Beatrixlaan (ligt aan de achterkant van het gebouw). En op 8 juli is een laatvlieger op de hoek van de Van Koetsveldlaan en de Mastland gehoord. Er zijn geen waarnemingen van vleermuizen die in of uit de gebouwen zijn gevlogen. Zomer en/of kraamverblijven zijn niet aangetroffen.

Paartijd

Er zijn geen roepende mannetjes gehoord tijdens het onderzoek naar paarverblijven. Enkel een aantal foeragerende gewone dwergvleermuizen en een ruige dwergvleermuis zijn met de batdetector waargenomen. Er zijn geen paarverblijven in de te slopen gebouwen aanwezig.

Winterverblijf

Tijdens de paartijd zijn geen zwermende vleermuizen waargenomen en zijn er geen paarverblijven aangetroffen. Daardoor is het niet erg waarschijnlijk dat er een (massale) winterverblijfplaats aanwezig is.

5.2 Huismus

Rond het scholencomplex en ook op het schoolplein is veel groen aanwezig. Vogels maken hiervan gebruik om in te nestelen, te schuilen of te foerageren. Tijdens twee veldbezoeken zijn huismussen bij de school foeragerend aangetroffen. Buiten het plangebied, in de Van Koetsveldlaan zijn enkele nestplaatsen van de huismus waargenomen. In het plangebied zelf zijn geen nestelende huismussen aanwezig.

5.3 Gierzwaluw

Er zijn geen waarnemingen gedaan van gierzwaluwen. Na intensief onderzoek zijn er geen gierzwaluw nesten in het plangebied aangetroffen.

5.4 Overige vogels

Tijdens het eerste veldbezoek is in een boom in het plangebied een nestelende Turkse tortel aangetroffen. Vogels vallen onder hetzelfde beschermingsregime als de tabel 3 van de Flora-

en faunawet en mogen in de broedtijd niet verstoord worden. Hiervoor is geen ontheffing mogelijk.

Indien bomen en struiken gekapt moeten worden, zal dit buiten het broedseizoen van vogels moeten worden uitgevoerd. Hiermee wordt voorkomen dat vogels in het broedseizoen gestoord worden.

De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Dit omdat het broedseizoen van soort tot soort en van jaar tot jaar kan verschillen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode van 15 maart tot 15 juli worden aangehouden.

Figuur 4: Nestelende Turkse tortel en kauw

In twee schoorstenen van één van de te slopen gebouwen (Concordia) zijn nesten van kauwen gevonden. Om de broedende kauwen niet te verstoren, dient de sloop van dit gebouw buiten het broedseizoen plaats te vinden. Als dit niet mogelijk is, kunnen de schoorstenen voor het broedseizoen dicht gemaakt worden om te voorkomen dat de kauwen hierin gaan nestelen.

6. Conclusies

De Flora- en faunawet is gericht op het duurzaam in stand houden van soorten in hun natuurlijk leefgebied. Vooral de instandhouding van verblijfplaatsen is hiervoor van belang en in mindere mate ook de instandhouding van het leefgebied. Te allen tijde dient men de zorgplicht in acht te nemen.

6.1 Vleermuizen

Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied aangetroffen. Er hoeft geen ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet voor vleermuizen te worden aangevraagd.

6.2 Vogels

Er zijn geen jaarrond beschermde vogelnesten van huismus en gierzwaluw in het plangebied aangetroffen.

Omdat er kauwen in de schoorstenen van één van de gebouwen nestelen, dient de sloop buiten het broedseizoen plaats te vinden, of zullen de schoorstenen voor het broedseizoen ontoegankelijk gemaakt moeten worden. Een Turkse tortel is nestelend in het groen binnen het plangebied waargenomen. Ook voor andere vogelsoorten biedt het aanwezige groen nestelgelegenheid. Indien bomen en struiken gekapt moeten worden, zal dit buiten het broedseizoen van vogels moeten worden uitgevoerd. Hiermee wordt voorkomen dat vogels in het broedseizoen gestoord worden.

De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Dit omdat het broedseizoen van soort tot soort en van jaar tot jaar kan verschillen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode van 15 maart tot 15 juli worden aangehouden.

Bronnen

Literatuur

- Broekmeyer, M.E.A., F.G.W.A. Ottburg en F.H. Kistenkas, 2003. Flora- en faunawet, Toepassing van artikel 75 in de praktijk. Alterra, Wageningen.
- Kapteyn, K. 1995. Vleermuizen in het landschap. Over hun ecologie, gedrag en verspreiding. Schuyt & Co, Haarlem.
- Limpens H., K. Mostert en W. Bongers. 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen.
- SAB, 2011. Flora- en faunarapportage 't Koetsveld, Westmaas, Gemeente Binnenmaas. Projectnummer 110585.
- Dienst Regelingen, *Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie*, 2011. Soortenstandaard Huismus *Passer domesticus*.
- Dienst Regelingen, *Ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie*, 2011. Soortenstandaard Gierzwaluw *Apus apus*.

Websites

- www.google.nl/maps